Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Thomae Aquinatis scriptum in secundum librum sententiarum Petri Lombardi - Cod. Aug. perg. 190

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [14. Jahrh.]

Distinctio V

urn:nbn:de:bsz:31-65329

Visual Library

Post hoc considerato ad dubia etc. Ostenso quales angeli creati sunt. hic ostendit eorum distinctionem ad invicem per aversionem et conversionem. et dividitur in partes duas. In prima determinat de aversione et conversione angelorum. In secunda determinat quedam que sunt consequentia ad aversos et conversos. per que ipsorum ad invicem differentia ... scilicet quoniam etc. prima in duas. In prima determinat de aversione et conversione quedam. In secunda ostendit per quod sunt aversi et conversi. ibi habebant enim etc. Circa hoc duo facit. primo ostendit quod per liberum arbitrium fuit ad ipsam conversionem. secundo manifestat ut liberum arbitrium sufficeret ad conversionem. ibi. sed quare etc. Circa hoc duo facit. primo ostendit quod conversis appositum est gratia per quam converterentur. secundo in quo ... per gratiam sine beatitudine ... ibi. hic queri solet etc. Circa primum duo facit. primo determinat intentum. secundo excludit obiectionem. ibi. Ideo quibusdam etc.

Hic est dubium quod. Circa primam de aversione malorum angelorum. Secunda de conversione bonorum. Contra primum arguntur tria. Primo ut videtur angelus peccare potuit. Secundo quod appetendo peccavit. Tertio ad quod genus peccati eorum peccatum reducitur.

Ad primum sic procedatur. videtur quod in angelis non potuit esse peccatum. sicut enim dicitur in ix. metaphysice. In hiis que semper sunt in actu. non potest esse malum. unde antea dicitur quod supra spera lune non est malum. Sed ad hoc ... est dicere ... in angelis ... celesti. ergo in angelis nullo modo potest esse peccatum. Contra quod ad sit malum potest quod fuit bonum. hoc non potest esse sine motu. sed motus non est sine ... ut dicitur in secundo metaphysice. Cum ergo in angelis non sit ... secundum eum est ... quod in eis non potuit esse peccatum. Contra sicut dicitur in vii metaphysice omnis motus ... et ... reducitur ad alterationem que est per passiones sensitivas. sed hee passiones non sunt in angelis carentibus organis sensuum. ergo in angelis non potest esse mutatio de virtute in ... peccare ... bonum fuerat. Contra ... non est nisi bonum ... apparens bonum. ergo cum non possit apparere bonum nisi quod est bonum. non potest esse ... non in bono ... in angelis

veritas

non potest esse apparens bonum nisi quod est verum bonum. ergo non potuit diiudicare nisi id quod est verum bonum. et ita non potuit peccare. probatio medii. intellectus angelicus errat in hiis ... ipse est intellectus. sicut in cognitione ... sed angeli non habent nisi intellectuam cognitionem. ergo non potuit in sua cognitione errare. unde philosophus dicit in libro de anima quod intellectus semper est rectus. fantasia autem quandoque recta quandoque non recta. hoc idem dicit augustinus super genesim libro xii. Sed contra est quod dicitur Job iiii. ecce qui serviunt ei non sunt stabiles. et in angelis ... ergo etc. Contra ut supra dictum est angelis in sua creatione datum est liberum arbitrium. liberum arbitrium quod est ex ... in malum deflecti. ergo ... angeli peccare potuerunt. Contra quod apud omnes catholicos certum est angelos peccasse et demones effectos. quid autem peccatum ... difficile est videre ... non potest peccatum esse ... in ... unde omnis malus est quidam ignorans. ut in iii. ethicorum dicit philosophus. Quod ... ad ... quas intellectum ... in vi. ethicorum ... duplicem cognitionem ... et opiniones ... singularia ... in ... actu. Contingit ergo aliquem peccare ... errare ... in habitu ... in actu ... in nobis habitus passione ligatur ne in actu exeat ... considerandi ... sicut ... ut si ... principium sensitivum non teneat ... vehementia passionis absorbetur. ... dicitur in vi. ethicorum quod delectatio corrumpit existimationem prudentie. Sed quamvis hoc non in angelis. intellectus ... ligari non potest. eo quod tales passiones in eis non sunt. potest tamen ligari ... considerando unum ... ab consideratione alterius. eo quod intellectus eius simul plura non ... in ... omnia contemplatur. Contingit autem ad ... esse eligendum. ... unam conditionem ... considerando ... non est ... conditionibus ... considerans ... in angelis error electionis esse ... peccatum.

1 Circa primum ergo dicendum quod in numero angelorum non est aliquis potentior et
alius fortior quam actiones naturales possit. Sic est in genere
habilibus corruptibilibus, in quibus non potest in eis esse malum naturae, sicut in
ingenerabilibus et incorruptibilibus, sicut sunt corpora celestia, ut dicit
commentator in libro II de anima. Unde cum esse possit per motus ordinatum, ut in potentia esse quam
ad hoc ordinatum ad malum.
2 Circa secundum dicendum quod sicut passio
accepta dupliciter: eo modo quo in corporibus intellectus vel in habilibus
in motus, unde non congruit ad talem motum quod sit
in illis, sed sufficit potentia qualis dicitur esse in angelis esse. Circa
3 tertium dicendum quod dicunt philosophi esse intelligentias de virtutibus et virtutis
quae sunt passiones, unde scientia quae est a sensibus acquisita
et hoc in angelis non invenitur. Circa quartum dicendum quod quamvis
intellectus non possit errare in [illegible] ad esse hoc quod non
est ad eorum ad quod est perceptibile, non intellectus dicitur quia non est
bonum per defectum ex hoc quod indicant diversis aliquid aliquando
non recte considerata, quia tamen non est deviens sed aliquando con-
siderat medicina indicat aliquid esse expediens uni quod
consimile in firmitate eius considerata, quod tamen non est
ei simpliciter expediens, propter aliam egritudinem quam latet cognoscit
vel non considerat.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod angelus dei equalitatem non
1 appetiit, quia sicut dicit Augustinus de quadam loquens, non est
credendum quod in rei spiritualis natura potentie est volumus hic dei.
Sed angelus multo sapientior fuit homine, ergo videtur quod dei equ-
2 alitatem non appetiit. Praeterea quod non cadit in apprehen-
sione non cadit in voluntate, quia voluntas non est nisi de bono ap-
prehenso, sed equalitas creature ad deum non cadit in apprehen-
sione, quia ipse deus est intellectum creatum sua magnitudine
3 excedit, ergo videtur quod dei equalitatem non appetiit. Praeterea
unus non sit potentia [illegible] in potentia, tamen electio non est nisi possibilium
ut dicitur in III ethicorum, sed electio angeli fuit de eo quod
desideravit, quia quicumque non peccat per electionem peccat
per ignorantiam vel infirmitatem, ut patet habetur a philosopho in V
ethicorum, quod non fuit peccatum angeli, ergo suum desiderium
fuit possibilis, sed cum esse equalem deo est impossibile, ergo non fuit suum
desiderium. Praeterea ille peccavit in desiderio suo sicut et ... quia
hoc ille est sicut et angeli et hoc creature equalis deo,
ergo videtur quod non peccavit hoc appetendo. Praeterea quicumque vult

assimilari alicui, cum sit ad eius similitudinem vult
esse illius, cum tamen odio habeat, sed angelus peccando non
est conversus, sed aversus, ergo non appetiit simili-
tudinem dei vel equalitatem. Contra Isaias XIV, quod non rapui
te exsolvebam, dicit glossa quia cum sic Christus rapere
voluit diabolus, ergo videtur quod dyabolus dei equalitatem
appetiit. Praeterea Isaias XIV ex persona nabochodonosoris in figura
dyaboli dicit: In celum ascendam, non autem per virtutem dei ce-
lo empyreo, quia in illo creatus fuit, ergo oportet quod intelligatur
de celo scilicet trinitatis, et ita videtur quod equalitatem divine
celsitudinis appetiit. Responsio dicendum quod circa hoc triplex
est opinio. Quidam enim dixerunt absolute simpliciter concedunt
quod peccatum angeli fuit ex hoc quod deo simpliciter equalis
esse voluit, nec obstat quod hoc est impossibile, quia sicut angelum
ceca ambitio semper praesumit plus quam possit.
Sed hoc non videtur sufficiens, quia quamvis homo possit per
desiderium quod non possit habere, non tamen potest plus velle
quam possit excitare, quia intellectum voluntas
sequitur non excedit. Et propter in angelo non est ponere
passionem quae ex appetitu bonorum incidit intellectus
ligat, sicut est in nobis. Et propter illud vult ad quod
quo posito non est nec manet, sed sicut angelus
deo equalis esset non esset, hoc non est desiderio vitam suam
non esse appetere. Et ideo alii aliud dicunt, quod dei
equalitatem directe non appetiit, sed indirecte,
quia appetiit aliquid ad quod habito sequitur quod deo esset
equalis sed nullo modo esset, hoc non decens, quia totum
bonum angeli est in hoc quod deo subditus est sicut tota cla-
ritas aeris est in hoc quod subicitur radiis solis, sed ideo
hoc ab angelo non potuit appeti. Et ideo alii
dicunt, quod non appetiit equalitatem simpliciter, sed ad similitudinem
desideravit, ut scilicet tantum bonum haberet quantum deus
habet. Sed cum appetiit equalitatem secundum quid, scilicet ad modum
habendi, bonitas autem cum habitudo est in deo quam habet
per suam naturam. Et ideo aliqua omnis creature habitudo et
bonitas transfunditur. Videtur ergo angelus dig-
nitatem suae naturae et ceteris creaturis praeeminebat, vo-
luit a se bonitatem habere in omnia in natura divina

Praecedens [illegible] indictum
Secunda opinio. //
Prima opinio
Et
Tertia opinio.

Sive angelus quod appetendo peccaverit

D

volunt et p(ro)pria vi(rtute) sua ... beatitu(din)em p(er)venire ... id est q(uo)d sui merito voluit h(abe)re q(uo)d meritis h(abe)re debet ... superstitiosi(s) ... ad modu(m) hu(m)ani ... voluit ... volunt a se beatitudi(n)e(m) h(abe)re et n(on) esse p(ri)mu(m) i(n) alios tra(n)sfu(n)dere ... ad ... q(uod) ... operari. Ca(usa) ... q(uo)d angelus voluit ... te ... sic ... bo(n)i ... p(ro)cedu(n)t ... Adam ... adam mag(is) fuit p(er)ditus ... m(er)ite q(ua)m angeli ... ad g(ra)d(u)m ... ad divina(m) ... huisse ... d(omi)n(u)s in eo ... Ca(usa) ... q(uod) tonens ille p(er)didit ... angelum ... Ca(usa) ... q(uod) assistio divina est ... modo ... actore ... fixum ... v(er)u(m) ... ordi(n)at(i)o ... appetit(us) tendit i(n) divina(m) assistatio(n)em ... statutu(m). Ca(usa) ... q(uod) i(n) q(ui)b(us) peccare ... intentio(n)e(m) ... malu(m) n(on) ... se(m)p(er) bo(nu)m ... assistio ... ip(s)or(um) angelor(um) fuit q(uo)d a d(e)o se ... assistari nolebant.

A ... pec(catu)m ... q(uo)d peccavit angeli ... n(on) fuit pec(catu)m ... et ... v(e)l ... vi ... i(n)malor(um) est cupiditas v(e)l avaritia ... peccavit angeli ... pec(catu)m fuit cupi(di)tas v(e)l av(aritia). C(a)p(itulum) ... angeli ... ad ... odio h(abe)re ... angeli p(ec)cando ... pec(catu)m fuit ... invidie v(e)l odii. C(a)p(itulum) fugere labore(m) in bonis sp(irit)ualib(us) pec(catu)m ad acc(e)diam ... Fulgentius ... q(uo)d ... fuit angeli pec(ca)ti ... q(uo)d sui labore gl(or)iam h(abe)re voluit ... pec(catu)m fuit accidie. C(a)p(itulum) ... no(n) fac... ad q(uo)d ... p(er) o(mi)ssione(m) ... angelus de(bebat) ... ordina(tio)ne ... ap(p)et(i)te ... q(uo)d no(n) fec(it) ... o(mi)ssione(m) peccavit. C(a)p(itulum) ... loc(um) ... fides ... fundam(en)tu(m) ... in fidelitas ... angeli peccantes ... fuit ... in fide. Ca(usa) ... Augustinus ... i(n)itiu(m) o(mn)is pec(ca)ti sup(er)bia ... anima(m) ... ... et ... pec(catu)m sit sup(er)bia. C(a)p(itulum) ... q(uo)d

... m(o)dis accipi(tur) ... p(ro)ut ... spiritualiter ... et qu(a)da(m) ... ad sup(er)bia(m) ... ex forma ... Secu(n)d(o) ... actualis se effert ... p(re)cepti ... ut p(re)cepti n(on) ... n(on) est sp(eci)ale pec(catu)m ... e(st) Adam ... o(mn)is ... ad ... Tertio ... sup(er)bia ... appetit(us) p(ro)p(ri)e excellentie ... i(n) dignitate et honore ... est sp(eci)ale pec(catu)m ... de vii capitalib(us) vitiis ... pec(ca)tu(m) angeli fuit ... ex desiderio ... dignitatis ... pulc(h)ritudinis ... pec(ca)tum ... Ca(usa) ... cupi(di)tas ... o(mn)is pec(ca)ti ... i(n)stabilitas ... exc(e)ssiva ... et ... Alio ... o(mn)e pec(catu)m ... actuali ... ordinatu(m) ... h(o)noris ... Tertio ... q(ui)d e(st) sp(eci)ale vitiu(m) ... vii capitu(m) ... i(n) ordinat(u)m ... h(u)ma(n)i ... in vita ... reru(m) ... quor(um) ... nu(m)isma ... Ca(usa) ... odiu(m) et invidia ... p(re)supponit in angelis ... angeli ... ad ... [illegible] ... est optimu(m) ... no(n) recte ... et in invidia ... dolor aliene p(ro)sp(er)itatis ... i(m)pedi(men)tu(m) ... divina ... felicitas no(n) est i(m)pedimentu(m) ... bon(um) ... ab ea o(mn)e bonu(m) ... odiu(m) et invidia p(re)supponit aliq(uo)d pec(catu)m ... Ca(usa) ... q(uod) angeli ... labore v(e)l tediu(m) ... no(n) ... voluisse sui labore gl(or)iam ... laboriosu(m) ... facilitate ... excedit. Ca(usa) ... q(uod) omissio ... sp(eci)ale pec(catu)m ... sp(eci)ale p(e)cc(atu)m

e. quia non e(st) contra p(re)ceptum o(mn)is | s(ed) in q(uo)d e(st) dimi-
ssio alic(uius) constitu(ti)o(n)is in ope(re) observande. (et) h(oc) tam(en) n(on) e(st) i(n)-
conveniens. q(uo)d in p(ri)mo p(e)cc(at)o angeli fuit omissio | q(ui)a t(ame)n
d(e) q(uo)d n(on) tenebat(ur) (con)s(e)q(uen)s actualit(er) offerre | q(ui)a alio modo
p(e)cc(atu)m intelligi non poterit. Ad t(er)tiu(m) d(icendu)m q(uo)d ea que sunt i(n)
p(ro)gressione. no(n) o(mn)ia q(uo)d sunt p(er) indifferentia | un(de) non sequit(ur).
si fides e(st) p(ri)mu(m) virtutu(m) q(uo)d infidelitas sit p(ri)ma inter [vitia].
Circa sin(gu)la p(ro)ced(itu)r q(uo)d de (con)v(er)sione bonor(um) ange-
lor(um) requiruntur duo. P(ri)mo utr(um) fuit eis aliq(ua)
gr(ati)a apposita ad (con)versione(m). Sec(un)do utr(um) p(er) illa(m) gr(ati)a(m)
sua(m) beatitudine(m) meruerunt.
Ad p(ri)mu(m) sic p(ro)ced(itu)r. ut(rum) q(uo)d no(n) indiguerunt appositione alic(uius)
gr(ati)e ut (con)verterent(ur) ad d(eu)m. ad libertate(m) e(nim) ar(bitrii)
p(er)tinet ut ad utr(um)q(ue) flecti possit. s(ed) p(ro)p(ter) h(oc) in bo(nis) (et) in m(alis)
angelis c(re)ationis fuit l(iberum) ar(bitrium) nullo p(e)cc(at)o debilitatum.
(er)go no(n) indigebat gr(ati)a ut ad h(oc) ut (con)verterent(ur) in bo(num).
2 P(re)t(erea) ut s(ecundu)m ex dictis aug(ustini) habitu(m) e(st). d(eu)s no(n) distinxit
int(er) angelos a(n)te eor(um) (con)versione(m) (et) a(versione)m. s(ed)
illis qui sunt adversi no(n) fuit apposita gr(ati)a ut in
l(ibr)o d(icitu)r. (er)go n(ec) illis qui sunt (con)versi a(n)te (con)versione(m).
3 P(re)t(erea) ex h(oc) q(uo)d angeli (con)versi sunt a d(e)o gr(ati)a sunt reple-
ti. s(ed) tota illa q(uo)d (con)versio ad gr(ati)am e(st) p(re)parat(io). s(ed)
(er)go (con)versio no(n) p(otest) e(ss)e n(isi) p(er) gr(ati)am aliq(uam) p(re)cedente(m).
n(on) t(amen) illa gr(ati)a sine p(re)paratione alic(uius). (et) alias o(mn)ib(us)
dar(etur) s(ic) illi(s). q(uo)d p(er) h(un)c mod(um) sit p(ro)c(essus) p(er) i(n) finitu(m). q(uo)d
intellect(us) n(on) respuit. (er)go e(st) tantu(m) impossibile. q(uo)d s(ci)l(icet) ad
(con)versione(m) no(n) oportuit dari aliq(uam) gr(ati)am q(ue) ad (con)-
versione(m) p(re)pararet. P(re)t(erea) idem habitus s(ecundu)m q(uo)d coop(er)at(ur)
habitu bonu(m) op(us) efficiens. (et) q(uo)d op(er)at(ur) non b(on)o
ip(su)m faciens. s(ed) angeli no(n) indiguerunt gr(ati)a op(er)an-
te. ut in l(ibr)o d(icitu)r. (er)go n(on) coop(er)ante gr(ati)a ad opus
(con)versionis. Si d(icitu)r p(ro)fic(it) ad virtut(em) virtutis nulla
sine gr(ati)a p(ro)fic(it). s(ed) p(er) (con)versione(m) angeli ad virtut(em) p(er)fe-
p(er)fecti. (er)go ad ea(m) g(rati)a indiguer(unt). P(re)t(erea) (con)verti ad
d(eu)m e(st) amore ei adhere(re). ut in l(ibr)o d(icitu)r. no(n) a(utem)
intell(ectu). h(oc) (autem) amore n(on) h(abe)t. q(ui)a s(ecundu)m (quod) p(ri)mo o(mn)ia diligi-
mus. ut s(ecundu)m habitu(m) e(st). (er)go non q(uo)d intell(ectus) d(e) amore
caritatis. qui sine gr(ati)a non e(st). (er)go (con)versio. s(ine) gr(ati)a

Furt(her) in angelis fuerit aliq(ua) gr(ati)a apposita
ad (con)versione(m).

no(n) potuit e(ss)e. Contra d(icitu)r q(uo)d c(re)at(ur)a h(ec) e(st) d(e) opp(osit)o |
q(ue)dam e(st) dimittit q(uo)d ad (con)versione(m) meritoriam ei
gr(ati)a disp(onit) gr(ati)a | una gr(ati)a(m) faciens. q(ue) in forte
(con)versionis actu(m) meritoriu(m) reddit. Alia gr(ati)a
data. ut q(ue) clarit(ate) sua alterat. p(er) l(iberum) ar(bitrium) i(n)clinat
ad volendu(m). Si ista gr(ati)a p(er) se no(n) tam(en) necc(ess)itat
n(on) ip(s)a libertas ar(bitrii). s(ed) dicit(ur) q(uo)d p(ro)p(ter) illud i(n)b(e)ro-
nob(is) a d(e)o e(st). n(on) alie occasiones. q(ue) qu(as)i dat(ur)
hominib(us) ad (con)versione(m) sic instructio legis (et) similia
g(rati)a. ad h(oc) ult(imu)m. s(ed) h(ec) (con)versio quib(us) tam(en) p(ro)p(ri)e e(st).
gr(ati)a (con)seq(ue)ns. | q(ui)a si h(om)o fac(it) q(uo)d in se e(st). d(eu)s dat ei
gr(ati)am | ad h(oc) (et) faciendu(m) n(on) exigit(ur) a d(e)o | s(ed) e(st) ad
q(uo)d no(n) p(er) se. l(iberum) ar(bitrium) no(n) e(st) in homine ut faciat
id. s(ed) illud e(st) in nob(is) e(ss)e d(icitu)r. cui(us) nos d(omi)ni sumus. | dn
un(de) p(ro) ista implicat (con)dic(i)o(n)e(m). n(on) p(ot)erit q(uo)d
ad faciend(um) id q(uo)d in nob(is) e(st). l(iberum) ar(bitrium) no(n) sufficit. |
2 Et ideo ali(ter) d(icitu)r | q(uo)d ad elic(iendu)m actu(m) (con)versionis su(f)-
ficit l(iberum) ar(bitrium). q(uo)d se ad h(abe)ndu(m) gr(ati)am p(re)parat. s(ed)
p(ot)erit p(er) h(un)c actu(m). s(ed) (con)t(r)a (con)versionis ad meri-
tu(m) no(n) p(otest) e(ss)e n(isi) p(er) gr(ati)am. | un(de) unu(s) (et) id(em) mot(us) e(st).
in q(uo) gr(ati)a infundit(ur). qui e(st) disp(ositi)o ad gr(ati)am. s(ed)
q(uo)d erat ali(ud) ar(bitrium). (et) in(de) tam(en) s(ed) q(uo)d gr(ati)a informat.
(et) sic e(st) in motu (con)t(ra)rio. quo instans in-
p(er). Qualit(er) aut(em) h(oc) sit p(ro)p(ri)e s(ed) videt(ur) ex eis.
q(ue) in n(on) (con)tingit | In eod(em) e(nim) instanti. s(ed) p(ri)mo e(st)
disp(ositi)o negatus. (et) t(ame)n forma sbali indu(ci)t(ur). | alio
s(ed) e(st) gr(ati)a s(ed) e(st) alterationis o(mn)i mod(o) in instanti.
(et) alterationis continuari ad disp(ositi)o(n)e(m) que e(st) necessitas.
~~[illegible]~~ (et) g(ene)ratio(n)e(m) ad forma(m) s(ubstanti)ale(m). | s(ed) q(ui)a
alterat(i)o e(st) mot(us) (con)tinu(us). ideo p(er) alterationis
(et) m(o)t(us). quo (etiam) disp(ositi)o ad s(ubstanti)ale(m). (et) p(ro)p(ter) p(re)cedit
i(n)troductione(m) for(m)e s(ubstanti)alis | mot(us) a(utem) (con)versionis qui
disponit ad g(rati)am. e(st) simpl(ex) (et) no(n) (con)tinu(us). (et) ideo p(er) un(um) cum
n(on) p(ro)p(ri)e t(ame)n (et) sufficiens disp(ositi)o ad gr(ati)am.
n(isi) ultim(us) m(omen)t(us) p(ro)c(e)ss(us). qui agit in v(ir)tute
o(mn)iu(m) p(re)cedentiu(m) | (et) ideo cu(m) illo gr(ati)a i(n)fundit(ur).
Ad p(ri)mu(m) (er)go d(icendu)m. q(uo)d (con)v(er)tit l(iberum) ar(bitrium). d(e) se possit
i(n) illam act(us). no(n) t(ame)n in forma(m) ei(us) p(er) q(ua)m meritori(us) e(st).

Et ad secundum dicendum quod quamvis liberum arbitrium motus aversionis et conversionis secundum quod sunt ex libero arbitrio perdidit motus aversionis et conversionis secundum quod sunt meritorii, tamen in quibusdam conversionem in quibusdam causam perstitit motus liberi arbitrii, non tamen simpliciter [illegible] dispositio precedit formam [illegible] solo ad [illegible]. Et ad tertium dicendum quod aliquid dicitur fieri vel operari dupliciter vel sicut ex contrario, sicut dicitur quod ex nigro fit album et sic non dicitur gratia operans quia de malo fit bonum, et sic non fuit in angelis [illegible]. Alio modo dicitur aliquid fieri ex negatione et privatione, sicut ex non lucente lucens et ex non signato significatum, et sic dicitur gratia operans quia de non bono gratuito bonum fit tali bonum [illegible] bonum et sic gratia operans fuit in angelis.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod angeli suam beatitudinem non meruerint, nichil enim perdit [illegible] sicut [illegible] tamen [illegible] in angelis non potuit esse meritum [illegible] beatitudinem [illegible] non habuerunt [illegible] est radix merendi [illegible] si in gratia creati non sunt, ergo videtur quod suam beatitudinem non meruerunt. Et si dicatur quod meruerunt per ministeria quibus intendunt circa nos obsequium. Contra, [illegible] superiores angeli non mittuntur ad exequendum nostrum exterius ministerium. Si ergo inferiores per ministerium merendo [illegible] quod in victe [illegible] superiores angelos quibus merendi facultas non est. Item beatitudo angelorum non [illegible] excedit [illegible] ergo inferiores [illegible] ministerium [illegible] quod [illegible] pervenerunt ad gradum superioris ordinis [illegible] ordinum confusio. Item essentia merendi in operatione [illegible] difficultate operis vel [illegible] difficultate operantis [illegible] possimus [illegible] in angelis quia angeli sua ministeria explent sine omni labore et difficultate, ergo [illegible] perfectum non datur [illegible] merito [illegible] quod [illegible] contemplacione nobiliter [illegible] quod [illegible] moreantur [illegible] sibi [illegible] non interrupta [illegible] quod sunt in [illegible] merito [illegible] in futurum [illegible].

Item in quibus [illegible] incipit [illegible] unius rationis in eis est eadem [illegible] consequendi per rationem illam [illegible] in angelis et hominibus est beatitudo eiusdem rationis. Cum ergo homines ad beatitudinem suam merito non perveniant, ergo nec angeli. [illegible] nichil fuit perfectum angeli quod gloriam suam merito habere noluit [illegible] non [illegible] fuisset eis perfectum [illegible] ad hoc ordinatum [illegible] ut beatitudinem suam merito haberet ergo [illegible] non haberent beatitudinem suam. Contra [illegible] quod sustinendo angelos in gratia fuisse creatos planum est ad hoc [illegible] quod sic [illegible] meritum perstitit [illegible] in gratia creati non est [illegible] gratia [illegible] eis data cum gloria [illegible] sunt eorum operationes. Quidam enim dicunt quod suam beatitudinem nullo modo meruerunt [illegible] fuit eis data gratia ad merendum [illegible] ad beate merendum [illegible] non [illegible] quia beatitudo [illegible] primum [illegible] merito esse non potest [illegible] pena [illegible] culpa. Alii dicunt quod per opera que sunt post confirmationem quibus nobis ministrant merentur beatitudinem [illegible] plus acquirunt [illegible] sicut [illegible] militis merces [illegible] collatum prius militando. Et hoc [illegible] non [illegible] quia [illegible] ratione [illegible] meritum [illegible] in [illegible] ratione meritum non [illegible] se posse operari ut [illegible] in statu merendi existat [illegible] secundum quid [illegible] substantialis [illegible] intelligantur non premium [illegible] quod est eorum beatitudo [illegible] primum [illegible] quod est gaudium de illis qui per eorum obsequium salvantur. Et tamen [illegible] cum aliis dicendum [illegible] meritum in eis non perstitit [illegible] ad [illegible] facile intelligi [illegible] hoc quod [illegible] dictum [illegible] liberi arbitrii est dispositio ad [illegible] actus informatus gratia est meritus glorie [illegible] conversionis motus est dispositio ad gratiam [illegible] quod est ex libero arbitrio [illegible] meritorius glorie secundum quod est gratia informatus [illegible] hanc secundum quod complet [illegible] glorie. Et ad primum ergo dicendum quod non est necesse [illegible] perdere primum [illegible] quibus est actus meritorius [illegible] ad primum [illegible] ad meritum [illegible] quibus actus in ordinatur [illegible] ut dicit Augustinus in libro de [illegible]. Et ad secundum dicendum quod si superiores non mittuntur [illegible] tamen inferiores [illegible] in suis ministeriis [illegible] ad primum

cum

ordo

3 g e | et ph p ps ad e. et p ordines dist
gunt sm gduum a primo celo q p ministra no
augent. C ad . 3m . d. qd act ministri hnt effica
mendi . ide est . salutis ho . quib; mittunt |
d quo redundant eis gaudium q e actus gaudii
primum. C ad illud qd dr hic . m q h e impossibile q
fle n ama n bo . ul in ide boni . itn nt odio lat
n in ide mali . s; in do ulla e ro mali . g odio
hri no pot . s; h e qd dr impossibile sz ex q t . o .
C ad 3m . d . q ipm dm . sm id qd e nullus odio hre
p sua rone alic effectus e . qui sinat n m g e
primos ul phibens . ul ad hi | flon ita qd p dr
dita stimulent &c. ex quo m qd in gn cati sunt .
si lisit illa magri eius opponis fuisse m .

Preterea sci s . ostensa dione malor
anglor . ab omis & aulsione & reulsione . hic
incipit d' minuere . ea q sequunt ad ilos reulsos |
sm qd in eis omit ul differunt & diuidit in ptes
tres . In prima d'clarat ea q sequunt eos qm ad n o
dicone . In scda ea q ptinet ad pena | vij . di . i . g
dm e q angeli qui p . In tertia ea q ptinet ad coram al
ium pcte . viij . di . i . soli & in gone &c . prima
in . d . In prima d'clarat uirtute . In sa mo; gdam
qone ex d'clarat . i . soli & quem &c. C Circa p
d . fac . primo ponit odicone eor qm ad n gduum
a n pecim . In sa oditoe eor p pcim . i . remite
supbie tumo &c. Et primo qm ad locum . so qm ad
platoins gd | qm g d n l i tum . ide . i . ume int bos
&c. soli & qui . hec mo; qone qm ad ea q dca s
d loco | i primo d'clarat ea qd . so in spali . de
lucifo a &c . ubi primo d'clat eam qm ad pmm
anglum . so qm ad alios . i . alius quo; q a &c .
1 C . h . v . qrunt . C primo d quo ott fuit supnius an
2 glis int peantes . qui lucifer . dr . C scdo quali
3 pcim anglor ad e pcim se hunt . C tio d loco
4 eor p pcim d'bito . C tio si e int eos gdus
5 platoris . C quinto d pugn eor ad nos . C ad pmm s
pce . m qd lucif no fuit supmius om . q ad eu s gg

ezec . xxviij . dr . tu cherub extent . p tegens .
s; ordo cherubim sm dyo . n gg . no e supmus
ordo | g m qd no fuit d summo ordie . C p dam
g d ipo qd petit t e est ordini s infioub;
ministris . sm dyo . psumit inferes ordines |
g m qd fuit d infiorib; ordinib; . C p n eli
angli ordinatum e ad bonum | s; no e plato . q ordinato
dinat dicato in n nobilissima tocius uniuersi
tatis sit | g m qd ille anglus qui ceteris super
fuit altitudine no cecidit . C p pcim no p
e m n alig n hnte posse q que ose eam s
q ex d e | s; supior anglo q d q e act prim .
uicinior fuit . tanto m d posse hnt | g
m qd pcim in eo locum inimne hre potuit . |
C s; h e qd dr ezec . xx . de lignum padisi dno
e assilatum illi n pulcritudini eius | p ligna pa
disi significant angli | g m qd anglo peccanti
ad q ubi pecca referunt n ullus anglor equi
potuit . C p gg dr in li . qd in alior opatoe
ceteris clarior fuit . C Est d q hic qone ang
mou . n . s gn ad l . & i d'clata reliquit | eo
q d eis q ptinet ad anglos . pau uolunt asse
rendo dire . C s; p mod . gg . expsse d'clat | qd
fuit alior ceteris . no solum pcantib; s; & stantib; |
e osentit d o suma | a quid p hac e . C tum pp mi
tas auct q h figuratie exprimunt . C tu s
ex h qd no e pla ctotis eqlitate . a n illum
spm appetisse qui & alt catt . ibi e eatt | vn
o; qd ille qui hoc appetit . ceteris fuit altior |
C ad pmm g d qd pcim in fior ordinum q b; ordiam
n noiant . & fuit in supib; ordinib; existens .
vn fior ado . noie & fiorz noiant p & ido dico
q anglus ille no dr cherub . q d e cherubim
fuit | s; mag d or seraphim | dr aut cherub .
ad exprimenda qlitatem culpe | q e p elatoie ma
ium cecidit . ido alia noiat | q noie cherub de
signat | d qua dic aps . i . co . viij . scia inflat .
C ad sm d . q s q s d . dam . lo . reitando opinie .